

**Dispvtationvm De Censvris In Commvni,
Excommvnicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Quorum sacramentorum vsu priuet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](#)

Sect. II. De speciebus illius.

531

Alia interdicti divisiones proponuntur.

Quartia diuisio interdicti addi potest in totale, & partiale: totale voco illud, quod simpliciter fertur quoad omnes effectus interdicti, quale erit, quoties interdictum in locum, seu personam profertur absolute, & sine vila determinatione; vt notauit Nauarr. in Summa, cap. 27. n. 170. Partiale autem erit, quando solum fertur quoad unum, vel alium effectum, quale erit, quoties verba iuris, vel sententia ita illud limitauerint, vt si dicant: *Ab ingressu Ecclesie, iuxta cap. Is qsi*, de Sent. excom: vel si tantum prius Ecclesiastica sepultura, argumento cap. 2. de Torneamentis; & idem est in similibus, vt notauit Couarr. referens alios in c. Alma, p. 2. §. 1. m. 3, circa finem. Quia diuisio, & doctrina est conformis illi, quia supra de suspensione tradidimus, & iuxta illam est proportionatior intelligenda: ideoq; non oportet hic plura addere, sed ex his, quae de effectibus, dicimus, restota exacte constabit.

Quinta diuisio interdicti erit, quia siue est a iure, aliud ab homine, qua per se nota est, nam ab homine quoties fertur in quibus alioz casibus fertur a iure, infra videbimus. Solum ergo hic applicanda sunt supra dicta de censuris in communis, & quia infra dicemus de causis interdicti.

Plumo in interdictum per modum censuram permodum censura, & tanquam pena. **R**eximo in interdictum permodum censuram permodum censura, & tanquam pena.

DISPUTATIO XXXIII.

De primo effectu interdicti, qui est Sacramentorum priuatu.

Prius quam de causis interdicti dicamus, vobis est dicere de effectibus: quoniam & ad intelligentiam exactius rationem interdicti, & ad facilorem caularum cognitionem haec disputatio confert. Omnes autem effectus interdicti ad tria capita reuocantur: quae sunt, priuatio activa, & passiva quorundam Sacramentorum: priuatio activa, & passiva diuinorum officiorum; & similis priuatio Ecclesiasticae sepulturæ. Atque huius effectus communes sunt proportionaliter omni interdicto, tam locali, quam personali, & utrique tam generali, quam particulari. Et haec intelliguntur per interdictionem diuinorum, quando sub hac forma fertur interdictum, vt colligitur ex cap. Ex rescripto, de iure iurando. Et in particulari explicatur in aliis iuribus, quae infra referemus expresse: tamen habentur hi effectus in cap. Sicutius, & cap. Si sententia & cap. Alma mater, de Sent. excom. in 6. Hos ergo tres effectus sigillatum explicabimus, eosque ad singula interdicta applicabimus. Solet autem addi quartus effectus, qui est prohibitio ab ingressu Ecclesie, de quo peculiariter videbimus, an sit effectus communis omni interdicto, an potius constitutus peculiare interdictum.

Fr. Suarez tom. 5.

SECTIO I.

Quorum Sacramentorum usus per interdictum prohibeat.

Ratio dubitandi esse potest, quia in dicto cap. Si sententia, absolute diciatur, personas interdictas non debet Ratione dubitandi, Ecclesiastica accipere Sacramenta. Quæ absoluta propositio aequaliter vniuersali: nulla ergo Sacra menta debent recipere, sed omnia sunt illis interdicta. Dicendum vero est, Conclusio, sacramentis à iure exceptis. Ita declaratur in c. Alma, Cap. Alma, matria, de Sent. excom. ibi: *Certis casibus, & Sacramentis exceptis.* Et quamvis loquatur de interdicto comm. locali, tamen eadem proportionali ratione in certis procedit. Et haec est communis sententia Doctrinum in hoc loco, & Theologorum, & Summistarum, quos re clara referre non est necesse. Videntur ergo supererit, quia Sacra menta permittantur, nam cetera trahunt prohibita.

De Baptismo.

Primo ergo excipitur Baptismus, qui in interdicto prohibetur: quia est necessarium medium ad salutem. Et quidem de personali interdicto, & quantum ad susceptionem huius Sacramenti non oportuit iure caueri: quia ante Baptismum susceptum nulla persona est capax interdicti, quia non est capax censuræ, vt supra suo loco diximus; & ideo non potuit Ecclesia interdicere alicui personali, ne Baptismum suscipiat: potuit tamen a delibis prohibere, ne in tali loco Baptismum administrarent, vel etiam ipsis personis absolute interdicere aetiam administrationem huius Sacramenti. Quod autem id non faciat per interdictum generale loci, constat ex cap. Riffenso, de Sententia excommunicat. & ex cap. Non est verbum, de Sponfali, est ramen adiutendum, in illis locis specialiter excipi Baptismum parvulorum: per quod additum indicari videtur, Baptismum adultorum esse illo tempore interdictum. Verum tamen vel illa locutio non est sumenda tanquam restricatio, sed tanquam denominatio quædam Baptismi, qui veluti per antonomasiam ita vocatur, quia parvulus est maxime necessarius: aut certe illa restricatio ablata est in cap. Quoniam, de Sententia excommunic. in 6. ibi: *Necum pueris, sed adultis propter periculum moræ exhiberi potest licite tempore interdicti.* Nam licet adulatus possit per Baptismum suum salutem, tamè Ecclesia noluit eius salutem in eo discrimine constituere, vt contritio, vel amor Dei super omnia necessario illi habendus sit: neque etiam voluit vberiori fructu Sacramenti, quoad gratia argumentum, & plenam remissionem culpa, & poena quempiam priuare. Colligitur præterea ex dicto cap. Quoniam, Sacramentum hoc non solum priuatim, sed etiam solenniter ministrari posse in loco interdicto, tum quia non postulat accidentiarum necessitatem, vt administrari possit: sed quouis tempore dari permittit propter intrinsecam causam, seu necessitatem, quae est more periculum: quoties autem Baptismus conceditur extra articulum necessitatis, solennitas eius concessa intelligitur: imo haec nunquam licite dimittitur, nisi ob accidentiarum necessitatem. Tum etiam quia in illo textu supponitur, huiusmodi Baptismum dandum esse cum vocatione Christiatis: haec autem vocatione pertinet ad solemnitatem Baptismi, & ex hac ceremonia alias licitas esse concludimus; quia non est maior ratio de una, quam de alia: & quia illaventione non nisi plena adhibetur solennitate. Quod etiam credimus iure antiquo, & com-

Y 2 misi

muni fuisse concessum : quando enim ius aliquid simpliciter concedit, & non limitat modum, aut formam, intelligitur illud concedere secundum communem, & vitatum ritum. Præfertim quia in hac materia, quando aliud vult, id exprimit, ut patet ex cap. Alma, de Sent. excom. in 6. Et hæc sententia communis est, ut videtur licet in Syluestro, Interdictum, 5. num. 9. Nauarro, cap. 27. num. 178. Couarruiam in cap. Alma, part. 2. §. 2. num. 7. Atque hinc sit, ut ea, quæ sunt quasi preparatoria ad solennitatem Baptismi, etiam licent, qualia sunt Catechismus: nam ordinatur ad conuenientem dispositionem baptizandi; item benedictio fontis, seu aquæ, si facta non sit: licet oppositum censeat Couarruias num. 6. cū Paludano in 4. dist. 7. quia benedictio fontis non est necessaria ad Baptismum. Dico tamen satis esse, quæ ad solennitatem Baptismi spectat, ut aqua sit benedicta: probatur recte à similis ex dicto cap. Quoniam vero paulo inferius videbimus. Crediderim tamen, huiusmodi solennitatem, & benedictionem, quatenus ad diuinum officium spectat, faciendum esse cum circumstantiis prescriptis in cap. Alma: de quibus postea.

³ Per interdictum particularium loci, & non prohiberi in loco interdicto, per interdictum particolare. Ita Calderinus tractat de Interdicto, & Couarruias supra: & Burgafius de Sententia interdicti, numero 27. Errato est, quia predicta iura simpliciter excipiunt Baptismum. Verum est cap. Repono & cap. Non est nobis speciatim loqui de interdicto generali Provinciae, aut ciuitatis: propter quod bonum illi Canonistæ tenuerunt hoc non esse extendendum ad interdictum particolare. Et fauetilis, quod ex interdicto particulare non oritur tanta necessitas administrandi hoc Sacramentum in loco interdicto, sicut ex generali, quia per hæc omnia loca prohibentur: & ideo si querendus esset locus non interdictus, difficulter redderetur administratio talis Sacramenti: at vero quando interdictum est particolare, potest facile reliquo illo loco, in alio non interdicto ministrari Sacramentum. Vnde etiam Couarruias limitationem addit, nisi commode Sacra menta alibi ministrari possint. Nam tunc putat non licere Baptismum in Ecclesia specialiter interdicta ministrare. Quando ergo est moralis necessitas, certum est corollarium illatum à paritate rationis. Erit autem illa necessitas, si in populo non sit nisi una Ecclesia, & illa sit interdicta; vel si sint plures, si omnes sint particuliæ interdicta: nam sollempnis Baptismus in Ecclesia ministrandus est, & iuxta Clementinam viciam de Baptismo. Addo vero, ex vitali interdicto per se non prohiberi Baptismum in loco interdicto, tum quia si id licet in ea necessitate, non est propter exceptionem à generali prohibitione: nam hæc exceptio non est expressa in iure sub hac speciali ratione. Secluso autem iure, non esset illa sufficiens causa, ut id licet fieret, si esset generalis lex in contrarium: ergo ideo tunc licet, quia nulla est lex prohibens Baptismum administracionem per aliquod interdictum locale. Tum etiam quia in dicto cap. Quoniam, absolute dicitur, tempore interdicti licitum esse ministrare hoc Sacramentum, neque distinguunt de interdicto particulare, aut generali: per quod ius explicanda sunt cetera: nam quoad hoc sub generali comprehendunt particulare, quia ita se habet ad suum obiectum, seu locum, scilicet generale ad suum. Nec refert, quod tunc Baptismus absque magna difficultate posuit datorialib: id enim non inducit obligationem, si alias locus non est prohibitus: nec censeo esse obligandum Parochum, cuius parochia interdicta est, ut ad baptizandum suum subditum erat ad aliam Ecclesiam, vel parochiam, etiam vicinam, cum sua quoad hunc effectum interdicta non sit. Dixi au-

A tem per se, quia si sequatur scandalum, ex eo quod id fiat in loco interdicto, cum fieri possit in non interdicto, tunc id non licebit: tamen ex alio capite, quod est per accidens: nec erit illa tunc violatio censurae, sed charitatis. Et ita sentit Sylvester, Interdictum, quest. 7. n. 9.

Secundo sequitur ex dictis, ministerium Baptismatis non esse simpliciter prohibitum ei, qui personaliter interdictus est: nam constat, in casu necessitatis posse ab eo fieri. Difficultas attenetur, an hoc ministerium per se sit prohibitum ex vi interdicti personalis, solumque permititur in casu necessitatis proximi; an vero est contrario quia hoc sacramentum ex se necessarium est: deo absolve non prohibetur per interdictum personale: ideoq; non per se persona interdicta baptizanda etiam solenniter, licet sint alij non interdicti, qui hoc ministerium praestare possint. De qua re pauca innuenio in scriptis a Doctoribus. Quidam autem generatim de censuris aiunt, hominem ligatum censura maiori, quod baptizati extra articulum necessitatis, in eo vero posse, non tamen solenniter, quia solennitas non est necessaria, & solum propter necessitatem conceditur: quod alias per censuram prohibitum est. Ad hoc autem citantur varijs texus, quivel specie loquuntur de excommunicatione, vt cap. de Clerico excommunic. ministr. &c. penit. de Sent. excom. non potest autem ex effectu unius censure inferri effectus alterius, cum in effectibus maxime differant. Vel certe iura, quæ loquuntur specialiter de interdicto, non loquuntur specialiter de Baptismo, sed generatim de visu diuinorum, vel celebratione, aut auditione diuinorum officiorum, ut patet ex cap. Si sententia, & cap. Si ciuitas, & cap. Ita si de Sententia excommunicationis, in 6. cum similibus. Iam autem ostendimus, hanc verborum generalitatem esse intelligendam iuxta materiam subiectam, & moderationem in aliis iuribus expressam: nam cum eadem amplitudine est ibi sermo de perceptione Sacramentorum, & de interdicto locali, in quibus certum est adhibendam esse exceptionem Baptismi: idem ergo erit de interdicto personali.

Propter hoc ergo videri potest probabile interdictum personale non habere hunc effectum interdicendi ministerium Sacramenti Baptismi. Possumusque ad hanc formam rationem redigere, non habet plures effectus interdictum personale circa personam, quam habeat locale circa locum: sed interdictum locale non prohibet Baptismum dari in loco interdicto: ergo interdictum personale non prohibet personam interdictam ministrare Baptismum. Maior probari potest ex citatis iuribus: nam generatim, & parformiter loquuntur de effectibus, variisque interdicti, neque inveniuntur aliquod ius, quod speciale aliquid statuat circa hoc de interdicto personali. Et addi potest congruentia: quia fieri Baptismus propter necessitatem suam vobis dari potest, ita etiam a qualibet persona ex vi infinitissime: & sicut ad decentiam, & reverentiam eius spectat (licet non ad substantiam) ut in loco sacro detur, ita etiam quod à persona sacra ministretur: ergo sicut hac ratione non interdictus locus sacer quoad ministerium Baptismatis, ita nec persona sacra quoad illius administrationem. Et declaratur propotione: nam in interdicta generaliter terra, vel specialiter Ecclesia, potest ibi solenniter celebrari Baptismus, præfertim si supponamus ibi non esse alienam Ecclesiam: ergo interdicto generaliter Clero, vel specialiter hoc Clerico, vbi alius non est, nihilominus potest ibi solenniter dari Baptismus, quia est eadem ratio: & citatum cap. Quoniam, absolute dicit tempore interdicti: ergo tunc ministrari poterit etiam solenniter à persona interdicta: quia non est alia persona sacra, que id muneris præstat possit: ergo signum est id non fieri licitum propter necessitatem Bapt.

Non tenetur Parochus, cuius parochia est.

Baptismi; quia haec non sufficit, ut Baptismus, alias prohibitus solemniter deatur: signum ergo est id esse licitum, quia per se, & ex vi talis interdicti non est prohibitum. Atque hanc opinionem indicare videatur Sylvestris verb. *Interdictum*, q. 2. cum enim dixisset, Clericus interdictum peccare, & violare censuram exercendo aliquem actum ordinis, excipit cæremoniae Baptismi, & Pœnitentia.

Vt vero haec sententia probabilis sit limitanda, est ad interdictum generale, cui aliquis causam non dedit, quod non immediate, ac per se, sed per quandom redundantiam, seu communicationem talem personam innocentem interdicit, ut sumitur ex capitulo. Si sententia, de Sententia excommunicat. in 6. Et ideo quod has personas optime procedit ratio, & proportio adducta inter locale, & personale interdictum. At vero quando persona est specialiter interdicta, vel directe, vel virtute: quia causam dedit interdicto generali, sive personali, sive locali: tunc aliter sentendum censeo: nam ratio facta cessat, & alia iura non fauent, sed potius obstat posunt, ut melius in sequenti punto explicabo: nam quoad hoc eadem est ratio de Confirmatione, & de Baptismo solemniter dato. Dicendum ergo censeo, perfidiam interdictum tantum generaliter, & absque culpa propria, posse ministrare Baptismum solemniter, quia non solum ratione necessitatis licet illi ministrare hoc Sacramentum, & quia absolute non est illi prohibitum. Persona autem specialiter interdicta solum ob necessitatibus hoc facere potest; & ideo non solemniter, sed priuatim tantum hoc ei licet. Neque in hoc comparari debet persona cum loco specialiter interdicto, quia locus semper interdictum ratione culpa alterius; persona autem ob propriam, quando vel interdicitur per interdictum particolare, vel per generale, aut locale, cui causam dedit.

De Confirmatione, & Chrismate.

DE Confirmationis Sacramento idem dicendum est, quod de Baptismo; quia quoad hoc negotiū facta sunt paria in cap. *Reffondo*, de Sententia excommunicationis & habetur etiam in cap. *Quoniam*, eodem tit. in 6. Et in priori loco sermo est de interdicto generali loci, de quo propterea indubitatum est non habere hunc effectum in loco interdicto, neque prohibere quominus in illo loco, & in qualibet parte eius, alias apta ad hoc ministerium, hoc Sacramētū administrari possit. Cuius ratio primaria voluntas est insituenta: illum autem mouere potuit, quod Confirmatio est veluti complementum quoddam status Christiani hominis: cuius professio est Baptismus. Accedere etiam potuit, quod hi qui confirmantur, sunt parvuli, & innocentes; & ideo in eorum comodum merito potuit hic fauor ampliari, quamquam de facto non pro illis solis, sed etiam pro omnibus adultis haec concessio facta sit, ut habetur in dict. cap. *Quoniam*. Vbi etiam pro ratione fedditur, *mora periculum*: quia pro magno incommmodo habitum est, ut vel infantes exponantur periculo moriendo fine fructu huius Sacramēti, vel adulti cogantur aliquandiu viuere sine auxilio, & ope illius: cum tamen illa maxime indigente ad resistendum tentationibus, præsertim contra fidem. In eodem etiam cap. *Quoniam*, hoc non limitatur ad interdictum loci generale; sed simpliciter dicitur, tempore interdicti. Propter quod, & proper alia, quæ dixi supra de Baptismo, censeo etiam in Ecclesia specialiter interdicta posse hoc Sacramētū ministrari: quia haec duo Sacraenta paria facta sunt in iure quoad hoc negotium. Vnde aliae congruentiae ad ductæ de Baptismo hic applicari possunt.

Confirmatio
Atque hinc sequitur, Sacramento hoc, etiam in loco interdicto decur, cum omni sua solennitate

F. Suarez tom. 5.

dari posse, imo & debere: tum quia hoc sacramen-
tum, cum non sit necessitatis, regulariter loquendo,
non debet aliter administrari: tum etiam quia in iu-
re simpliciter conceditur: & ita non licet per modū
exceptionis à lege prohibente hunc actum in specie,
sed per modum actus non prohibiti in tota sua spe-
cie. Est ergo hoc ministerium simpliciter concessum
in omni loco secundum cærementiam, & ritum cō-
munem, quo fieri solet in Ecclesia. Imo additur in
dicto cap. *Quoniam*, ob eandem causam posse Chri-
smata confici in tali loco interdicto in die Cœna Do-
mini: quia scilicet Philosophia dicit: *Qui dat formam, potest confi-
dat & consequentiam ad formam: ita ratio moralis do-
cet, cum, quia licet concedit, etiam concedere ea
qua ad aliud necessaria sunt. Quod principium pla-
ne supponit ex leges etiam civiles, ut videre li-
ceret in 1. Ad rem, & 1. Ad legatum, ff. de Procurator. Quia
ergo Chrisma ab Episcopo concessum necessarium
est ad Confirmationis Sacramentum præstandum,
& iuxta morem Ecclesiæ tantum in die Cœna confi-
ci potest, & veteri Chrismate amplius non est vtē-
dum: ideo concessio Confirmationis Sacramento;
necessa fuit Chrismati etiam confectionem con-
cedi. Ad vero quoniam haec confectione Chrisma-
tis officium quoddam Ecclesiasticum, seu pars eius
existit, dubitari potest, an dum sit in loco interdi-
cto, servanda sint illa circumstantiae, quæ de aliis
officiis praescribuntur in iure: de qua re dicemus in
inferius agentes de diuinis officiis in loco interdicto
prohibitis, vel concessis.*

Iam vero hic occurrit quæstio de interdicto per-
sonalis, an in illo etiam excipiendum sit hoc Sacra-
mentum, ita ut per hanc censuram non prohibeatur per-
sona interdicta vltus huius Sacramenti: & hic habet
locum quæstio etiam de passione Christi, quia qui con-
firmandus est, iam supponitur baptizatus, & conse-
quenter capax censuræ, & prohibitionis. Dico er-
go per interdictum generale personale neminem
excludi a participatione huius Sacramenti, nisi qui
habentur re-
causati interdicto dedit. Prior pars habetur in dict. cap. *Quoniam*, quod simpliciter dicit, tempore interdi-
cti, non distinguens de interdicto ciuitatis, quoad
terram, vel quoad populum. Alterius vero partis,
seu exceptionis sensus est, eum, qui ligatur hoc in-
terdicto, quia sua culpa causam illi dedit, nec posse
se ingenerare, nec admitti ad tale Sacramentum reci-
piendum, nisi prius vel satisficerit, vel si hoc non
possit, cautionem dederit saltem iuratoriam, si alia
non possit. Quod in specie de hoc Sacramento non
inuenio in iure expressum: tamen à fortiori sumit
ex cap. *Alma mater*, de Sententia excommunicatio-
nis, in 6. vbi de his, qui dederunt causam interdicto
generali loci, dicitur non esse admittendos ad Pœ-
nitentia Sacramentum, nisi satisfactione, aut cau-
tione premissa. Videtur autem necessaria, ac gene-
ralis regula, quos Ecclesia non admittit ad Pœnitentia
Sacramentum propter censuram, vel indispo-
sitionem eorum (de baptizatis agimus) ad nullum
alium Sacramentum eos admittere: quia in huius
modi homine pœnitentia est veluti preparatio, &
dispositio ad alia Sacramenta: vnde qui est indignus,
seu incapax in foro Ecclesiæ Sacramento Pœnitentia,
à fortiori est incapax cuiuslibet alterius Sacra-
menti. Ergo in nostro casu qui sic dedit causam huic
interdicto generali personali, non potest admitti ad
Sacramentum Pœnitentia, nisi premissa illa condi-
tione: nam est eadem, vel maior ratio de hoc inter-
dicto, ac de locali: quia est æque graue, & magis di-
recte respicit personas. Item quia dictum cap. *Alma*,
simpliciter loquitur, tempore interdicti, & prius so-
lum excipit excommunicatos, & postea eos, qui de-
derunt causam interdicto. Cernum ergo videtur,
illam legem procedere etiam de interdicto genera-
li personali: ergo ob aliud principium positum ex-
tendenda etiam est ad Sacramentum Confirmationis.

tionis; quod scilicet personæ sic interdicta, & culpato admitti ad illud non debeant, siue id sit propter indignitatem, quam censentur habere, saltem in foro Ecclesiæ, siue quia ius voluit talem censuram in eis aliquid efficacius operari propter culpam eorum: quod probabilius videtur.

¹⁰
Inserdictio
speciali, &
personalis li-
gazia non
potest reci-
per. Confir-
mationem,
nec ad ipsam
admitti.

Ex quo vñterius concluditur, quoties aliquis interdicto speciali, & personali ligatus est, non posse admitti, neque ipsum posse licite recipere hoc Sacramentum, donec Ecclesia satisfaciat, & per formam ab ea præscriptam admittatur. Ratio est clara ex dictis, quia nunquam aliquis specialiter interdictus, nisi propter propriam culpam, vel contumaciam: ergo si is, qui ligatur generali interdicto, cui ipse per propriam culpam causam dedit, recipere non potest hoc Sacramentum, nisi præmissa iuris forma: multo magis dicendum id est de specialiter interdicto. An vero necessarium sit præmitti absolutionem, seu relaxationem interdicti, vel sufficiat satisfactio, quæ in dicto capitulo, Alma mater, postulatur, ita ut ipso facto censeatur ablata prohibitio interdicti, saltem quoad hunc effectum, dicam infra tractando de relaxatione interdicti: interim videri possunt Glossa, & Doctores in capitulo, Presenti, verbo, Generaliter, de Sententia excommunicatio-

nis.

Tandem iuxta doctrinam datam intelligendam censio decisionem textus in capitulo, Episcoporum, de Privilieg. in sexto, vbi in hoc pares fieri videntur excommunicati, & interdicti, quod ad Ecclesiastica Sacra menta non admittantur: nam si hoc sumendum est sine vila exceptione, intelligendum est de interdictis personaliter, & specialiter, vel directe, vel saltem indirecte, & virtute. Estque hoc consentaneum illi textui, in quo sermo est de interdicto locali, & postea transfertur sermo ad personas interdictas, quæ in illo interdicto sunt, & illi causam dederunt: propter quod dicebamus supra, interdictum locale semper includere virtutem aliquid personale. Si quis autem velit de omnibus quomodo cunque interdictis textum illum exponere, necessario debet subintelligere conditionem, Nisi in cibis à iure expressis: iuxta ea, quæ in superioribus dicta sunt.

¹¹
Ligatus ge-
nerali inter-
dicto, cui
causam non
dedit, solam
dedit inter-
dictio.

Iam vero superest dicendum de actiua administratione huius Sacramenti, an prohibita sit persona specialiter, vel generaliter interdicta siue per proprium interdictum personale, siue per locale, cui causam dedit. Estque eadem quæstio de confessione Christiani, eodemque modo definienda dicitur, solum. Igitur si persona tantum est in interdicta generali interdicto, cui causam non dedit; potest Confir. idem de illa censendum est quoad hoc Sacramentum, quod de solenni administratione Baptismi, quia hac duo Sacra menta æquiparata sunt in iure quoad hoc, vt comprehendantur, vel non comprehendantur in interdicto: & ideo quæ in simili puncto diximus de Baptismo, hic applicari possunt. At vero si persona sit interdicta specialiter, siue directe per proprium particulae interdictum, siue per generale, cui dedit causam, probabilissimum censio, non posse propter generalem prohibitionem administrandi diuinam, quæ habetur in dicto capitulo, Siententia. & in capit. Clericis, & in capitulo, Latores, de Clerico excommunicato ministrante, in quibus interdicti erant in hoc æquiparantur excommunicatis: quod etiam intelligendum videtur, ut supra exponebam, de interdictis ob propriam culpam: illi enim merito possunt excommunicatis comparari. Sicut ergo excommunicatis non licet Sacramentum Confirmationis ministrare, ita nec proprie, & specialiter interdictis. Præterea, quia licet velimus hic subiungere conditionem, nisi in cibis à iure expressis, non inueniemus tandem exceptionem in iure factam vel formaliter, vel

equivalenter, sed potius oppositam. Quod non formaliter, patet, quia nullum est ius, quod eis expresse concedat, vel talem exceptionem in proprijs terminis, vel in specie faciat. Non etiam æquivalenter, quia in iure nunquam sit exceptio de interdicto personali particulari, neque etiam de interdicto generali, nec de qualibet locali respectu personarum quæ causam dederunt interdicto; sed solum respectu earum, quæ cum sint innocentes, quasi concomitante comprehenduntur interdicto: vel de loco ipso, qui perinde se habere videntur: cum autem in his sit ratio longe dissimilis, non potest dici vna exceptio alias per æquivalentiam comprehendere. Denique quod oportum portius in iure infinitetur, patet ex dictis de passiva receptione huius Sacramentum, quia per hanc censuram non minus interdictur administratio, quam receptione: sed in iure declaratum est, receptionem non esse licitam personis sic interdictis, ut ostendimus: ergo idem censendum est de actiua administratione. Vnde cum Sacramentum hoc nec sit necessarium, nec possit nisi solenniter, & ex officio ministrari, simpliciter concludendum est, ministerium eius nunquam licere personis sic interdictis.

De Sacramento Pænitentia.

¹²
De hoc etiam Sacramento quantum ad recepti-
onem eius expresa est in iure exceptio in capitulo, Alma mater, de Sententia excommunicationis in 6. Circa quod aduentum est, ante illud caput non inueniri expressum in iure, hoc Sacramentum dari posse omnibus peccatoribus tempore interdicti, abisque speciali necessitate periculi mortis in-
flant: nam de illo casu id supponitur in cap. Permit-
timus, de Sententia excommunicationis, & cap. Quid
in te, de Pænitent. & remissione. In dicto autem cap.
Alma mater, declaratur, seu concessum est, ut cui-
bet homini possit hoc Sacramentum tempore in-
terdicti concedi; quia necessitas ipsius Sacramenti
coniuncta cum periculis, & facilitate hominum ad
peccandum, visa est ratio sufficiens ad hanc faculta-
tem concedendum cum limitationibus, que ibidem
adiunguntur, & statim exponentur.

Secundo obseruandum est, licet in principio illius capitis videatur Romanus Pontifex tantum loqui de interdicto generali loci; tamen postea in ipsa concessione absolute dicere. Tempore interdicti. Et, ne quis existimat hoc verbum esse referendum ad initium capitis, & iuxta illud restrainingendum, postea in fine illius clausula adduntur haec verba. Vbi di-
uis, vellonus alius, seu vniuersitas interdicti existunt. In quibus tria interdicta continentur, scilicet interdictum locale, tam generale, quam particulae, & interdictum personale generale. In illis ergo omnibus licitum est Sacramentum Pænitentia accepere, quando persona causam interdicti non de-
dit, aut alia censura non obstat, ut statim dicam. Et quidem de interdicto generali loci id haberet ex-
presso in textu, de particulae vero etiam locali tum ex illa particula. Vellonus alius, tum ex paritate ratio-
nis, quando persona non magis fuit in culpa cur interdictum particulae ponereetur, quam generale. Eademque ratio est de interdicto personali genera-
li, quod in textu significatur per illam particulam, Seu vniuersitas.

Tertio obseruande sunt duas limitationes, qua-
in textu ponuntur. Prima, Dum tamen excommunicati. i. Limita-
ti non fuerint, quos admitti, preterquam in mortis articulo. Propria-
lo, nolumus, at eandem scilicet penitentiam. Circa agit,
quam dubitari potest, an sit sermo de excommuni-
catis tantum propter causam interdicti, vel quo-
cunque alio nomine. Quidam priori modo incelli-
gunt, ut Syluester verbo, Interdictum, quinto, nu-
mero

mero nono, & Tabiena numero sexto, & Armilla numero quadragesimo quinto, & ratio esse potest, quia per se non est prohibitum excommunicatum absoluere quocumque tempore in foro penitentiae, absoluendo illum prius ab excommunicatione; alioqui, neque in articulo mortis licitum erit excommunicatum absoluere a peccatis, non prius absoluendo a censura. Alij vero censent verba illa intelligenda esse absolute de quacumque excommunicatione, ita ut textus ille prohibeat absoluere tempore interdicti a censura excommunicationis: & ideo etiam prohibeat excommunicatum a peccatis absoluere; quia verba textus absoluta sunt, & sine limitatione: & ideo non sunt sine cogente ratione restringenda. Item, quia ad absolucionem ab excommunicatione requiruntur aliqua ceremoniae, quae inter diuina officia computantur iuxta capitul. *A nobis*, secundo, de Sententia excommunicationis. Verumtamen haec ratio licet habere possit locum in absolutione solenni, quae in exteriori foro certis ceremoniis sit, tamen in absolutione, qua in foro interiori fieri potest, non procedit: quia sine illis precibus, vel ceremoniis fieri potest, & eidem fere verbis, quibus duratur absolutione sacramentalis, dari potest. Ut autem excommunicato tribui possit penitentiae Sacramentum, sufficit absolutione excommunicationis illo posteriori modo data: ergo non est verisimile propter illam rationem prohiberi in illo textu, ne excommunicatus in foro penitentiae absoluatur, & a peccatis, & ab excommunicatione. Vnde Panormitanus in capitulo finali de Ecclesiis Praetoriorum numero quinto, dicit non esse prohibitum tempore interdicti absoluere ab excommunicatione, saltem quando absolutio non datur cum solennitate praescripta in dicto capitulo. *A nobis*, Secus enim censet, quando cum illa sit, de quo postea dicam: ad rem enim presentem illud prius sufficit.

*C*ensoe igitur in dicto capitulo, *Alma*, non prohiberi absolutionem ab excommunicatione priuatum concessam tempore interdicti, si alioqui excommunicatione non sit reseruata, neque aliud impedimentum interueniat, praeter interdictum: quia ante dictum capitulo, *Alma*, hoc non erat prohibitum: imo videbatur concessum concessa facultate absoluendi a peccatis mortalibus iuxta capitulo, *Naper*, de Sententia excommunicationis. Neque in dicto capitulo, *Alma*, sit noua prohibitio, sed solum non conceditur in hoc speciale priuilegium. Quapropter, vel textus ille intelligendum est de absolutione solenni & in foro exteriori, vel exponendum est de excommunicatione lata ob causam, & culpam, in qua fundatur etiam interdictum; vel certe (quod probabilissimum mihi est) loquitur de excommunicatione reseruata, ita ut illud relatiuum, *Quod admissi, &c.* sit restrictuum eorum excommunicatorum, quos simpliciter nominauerat: quem sensum *Glossa* ibi tetigisse videtur.

*E*alia limitatio est de illis, propter quorum culparum latum est interdictum: quibus non est concedenda penitentia, nisi prius satisficerint modo ibi praescripto, & iam a nobis in superiori punto explicato. Ex qua limitatione a fortiori colligimus eum qui personali, & particulari interdicto ligatus est, non posse sacramentum penitentiae recipere: quia huiusmodi interdictum nunquam fertur. An vero sacramentum penitentiae collatum personae sic interdicta specialiter, securatio proprie culpa validum sit, idem iudicium est, quod de excommunicato: quia quoad hanc prohibitionem eodem modo se habent, ut recte notauit *Glossa* in capi. presenti, verb. *Generaliter*, de Sententia excommunicationis in sexto.

A Sed queret aliquis, an tempore interdicti localis possit hoc sacramentum ministrari etiam in loco interdicto. Et quidem, quando interdictum est *tū penitentia*, generale loci, non videtur habere dubium: quia *tū penitentia* tota terra est interdicta, & non oportet extra *ministrari* illam, vel ad locum distante ire ad hoc sacramentum suscipiendum: & hoc est, quod directe concepit capitul. *Alma mater*, alias nihil nouum quoad hoc sacramentum induxit. At vero quando Ecclesia tantum, vel alias similis locus est specialiter interdictus, quidam censent non esse in eo sacramentum penitentiae administrandum: quia comode potest extra Ecclesiam in alio loco non interdicto dari. Sed hoc non satis est, nisi ostendatur prohibitio, quia non sufficit antiqua generalis: quia in dicto capitulo, *Alma mater*, videtur limitata etiam circa interdictum particolare loci, ut supra expendi; que limitatio nulla fuisset, nisi ticeret etiam in tallo loco sic interdicto penitentiam administrare: quia extra illum antea etiam licebat. Accedit, quod haec sacramenta, qua tempore interdicti permittuntur, fieri possunt cum omni decencia, vel requisita, vel in magis conueniente, ad hanc autem spectat quod sacramentum penitentiae detur in Ecclesia, vel in loco sacro: & ideo probabilius credam per se concedi, ut hoc sacramentum dari possit in Ecclesia specialiter interdicta, quod etiam confirmant dicta in simili de Baptismo, & Confirmatione.

*D*icendum superest de actiuo ministerio huius sacramenti. De quo primo constat non prohiberi per illum interdictum locale ei, qui caulfam illi non dedit. Probatur, tum ex dictis de aliis sacramentis, tum etiam quia per hoc interdictum non arcentur a diuinis personis, quae illi caulfam non dederunt nisi in ordine ad talem locum; sed ministerium huius sacramentia non est prohibitum in loco interdicto per dictum cap. *Alma*, ergo. Secundo existimo probabilius personas innocentes non priuari hoc ministerio per interdictum generale personale. Probatur, tum ex dictis de Confirmatione, nam hoc sacramentum magis necessarium est, tum quia eadem exceptio de illo sit in iure; & præterea sit absolute de vi talis sacramenti, vnde comprehenditur tam actius, quam passiuus, quia unus sine alio esse non potest, & ita eadem est virtusque ratio. Tertio, persona specialiter interdicta vel directe vel in ordine ad talem locum, qui caulfam non dedit, interdicto generali, priuata est ministerio actiuo huius sacramenti. Probatum satis ex dictis de Baptismo. Semper tamen excipitur easus necessitas proximi, in quo etiam excommunicatus potest penitentiam dare; interdictus autem specialiter, ad summum aequiparatur excommunicato.

Sed queri potest, an sit irritum hoc sacramentum a persona sic interdicta ministratum. Loquitur autem per se, & ex vi centuræ, nam ex prava dispositione penitentis facile poterit hoc sacramentum esse nullum, iuxta specialem proprietatem eius: de qua alibi. Difficultas ergo propria erit si penitentis bona fide accedit. Deinde supponendum est confessorem esse nominatum interdictum, ac denunciatum, alias iuxta Extrauag. *Ad uitanda*, nondum erit priuatum visu potestatis sua in ordine ad alios, & ideo sacramentum validum erit, licet peccet ministrando. Difficultas ergo est, an interdictum ut sic non solum prohibeat ipsum, sed etiam tollat iurisdictionem, nam si non tollit, erit validum sacramentum, per se loquendo: si vero tollit, erit nullum. At vero tollat, necne, non inuenio in iure expressum, nec à Doctoribus satis definitum. Affirmans vero pars suaderi potest, quia haec censura priuat rebus *gane*, diuinis quantum potest, nisi in iure limitetur: ergo: In contrarium vero est, quia interdictum non tollit iurisdictionem: vnde censura lata à persona in-

Quid in hoc interdicto, vel absolutio ab illa, & alia eis similes va-
lent. Res profecto mihi dubia est, ideo moneo ut ta-
ndum. Illis absolutio omnino caueatur. An vero in rigore
 nullius, id est, an haec censura tollat iurisdictionem,
 dicam infra tractando similem questionem delre-
 gularitate, in quem locum aliam etiam similem de-
 susensione ab ordine remisi, quia bonorum om-
 nium videtur esse fere eadem ratio.

De Eucharistia.

Estinguendi sunt duo modi recipiendi, vel mi-
 nistrandi hoc sacramentum. Vnus est per modum
 viatici ob periculum mortis, aliud est extra il-
 lam necessitatem. De priori generalis regula capi-
 tuli. **Quod in te.** de Poenitentiis, & remiss. est. **Vbi cum**
te, deponis, **et reponis,** **et remis.** **C**a quod in etiam, quod vere penitentibus exhibetur, comprehendit
 interdictum iure antiquo, & notio poenitentia non
 sit morientibus deneganda, etiam viaticum negan-
 dum non est. Est tamen notanda differentia inter
 generale, & particulae interdictum, tam locale,
 quam personale, quod stante interdicto generali lo-
 cali, potest hoc viaticum infirmis, seu morientibus
 tribui, etiam in locis interdictis, quia hoc est morali-
 ter necessarium, eo quod tota ciuitas, vel locus, v.g.
 interdictus sit: & ideo sicut hoc conceditur de poenitentia, ita etiam de Eucharistia. At vero, quando
 locus est specialiter interdictus, non solum necessaria-
 rum non est, verum etiam nec moraliter accedit, vt
 Eucharistiader in loco interdicto: quia talis locus
 solet esse Ecclesia, in firmis autem, cui viaticum mi-
 nistratur, non solet esse in Ecclesia: potest tamen ex
 Ecclesia interdicta viaticum ad illum deferri. Si
 continget etiam infirmum in tali Ecclesia egrota-
 re, vel in hospitali tali Ecclesia coniuncto, qui simul
 cum illa interdictus sit, poterit illi in eodem loco
 hoc sacramentum ministrare? Similiter, quando
 periculum non esset mortis naturalis, sed violentia,
 aut si nauigatio longa esset inchoanda, in quo articulo
 potest is, qui sacramento indiger, ad Ecclesiam
 accedere, non potest sacramentum extra Ecclesi-
 am deferre, sed in ea, licet interdicta sit, est ministrandum:
 quia etiam tunc datur per modum viatici,
 respectu cuius per se non est prohibit, neque inter-
 dictio: præsertim, quia magis expediat Eucharistiam
 in Ecclesia dispensare, etiam si interdicta sit: quam
 in alio profano loco. Quanquam, si plures essent
 Ecclesie, seu loca sacra confundendum potius esset,
 vt id fieret in Ecclesia non interdicta, quam in in-
 terdicta.

22 **D**e personali etiam interdicto, aduentum est,
 si generale illud sit, & particularis persona, quia illo
 ligatur non dedit causam interdicto, absolute posse
 communicare absque alia prævia satisfactione, vel
 absolutione à censura: quia cum ipse non deliquerit,
 non est de quo satisfactio ab illa sit danda; & cu
 interdictum generale sit, & non liget hanc perso-
 nam, nisi ex generali ratione, sicut necessarium non
 est tale interdictum tolli, vt viaticum detur, ita eti-
 am non est necessarium, vt aliqua absolutio à tali
 censura procedat. Secus vero est, quando quis dedicit
 causam tali interdicto, tunc enim præmitte da est
 satisfactio, quæ ad poenitentiam concedendam ne-
 cessaria est: iuxta ca. Alma, tum quia hoc sacramen-
 tum per se illud supponit, tum etiam quia in praesenti
 eaem est virtusque concessio. Vnde si continget
 posse dari alicui viaticum, & non absolutionem,
 quia v.g. adest Diaconus, & non Sacerdos: tunc
 idem modus satisfactionis esset ab illo exigendus,
 vt probatur satis ex dicto capit. Alma, iuncto capit.
Quod in te.

23 **Q**uid deli- **A**rque hoc idem à fortiori locum habet in eo, qui
 speciali interdicto personali, ligatus est: nā ille sem-

Aper supponitur d'edisse causam tali interdicto. **Quis** **est** **propter** **etiam** **absoluti** **dari** **non** **potuit**: **qua** **omnis** **censura**, **qua** **per** **se** & **directe** **priuat** **sacramentis**, **prius** **tollenda** **est**, **quam** **sacramenta** **recipientur**. Item quia iam di-
 ximus interdictum hoc aquiparari excommunicatione-
 tionis. **Quo** **etiam** **sit**, **vt** **in** **articulo**, **omnis**, **qui** **potest**
 ministrare sacramentum, possit etiam interdictum
 auferre quantum ad talem personam, sicut etiam
 potest auferre excommunicationem. **De quo latius**
infra **dicemus.**

De actua administratione viatici tempore in-
 terdicti.

Ex quibus intelligitur quid dicendum sit de acti-
 ua administratione viatici tempore interdicti: **Sed** **quod** **ad** **causa** **ministrare** **viaticum** **est** **de** **tempore** **interdicti:**
Censeo enim quemlibet Sacerdotem, qui non de-
 dit causam interdicto, nec particulari interdicto li-
 gatus est, possit in eo cenuo viaticum ministrare, si
 aliquius habet administrandi quod supponit. **cam** **non**
 Hoc manifestum est in quolibet interdicto locali; **frater** **sup**
 nam illud non impedit huiusmodi personam, nisi
 quatenus impedit locum, & respectu in ordine ad
 illum; sed tale interdictum non impedit locum in
 ordine ad viaticum præstandum: ergo neque huius-
 modi personam. De interdicto vero personali ge-
 nerali id patet, tum à paritate rationis, tum maxime
 quia tale interdictum æque comprehendit omnes
 personas, quæ causam non dederunt: ergo vel vul-
 lam impedit ab hoc ministerio, vel omnes: quia non
 est maior ratio de vna quam de alia: suppono enim
 esse æquales in iure ministrandi. Non potest autem
 impetrare omnes: nam repugnat hoc, si receptio co-
 ceditur: ergo nullam impedit. Solum interrogari
 potest, si in aliquo populo clerus sit interdictus, &
 solus in vno parochus, ad quem ex officio pertinet
 viaticum ministrare: an possit hoc committere alius
 Sacerdotibus, & illi possint admittere, & exercere,
 etiam si generatum interdictum sint. **Respondeo.** proba-
 bilis censeo posse: quia non video specialem pro-
 hibitionem, & generalis non sufficit: quia in exce-
 ptione viatici totum hoc ministerium includi de-
 bet: quia moraliter necessarium est, & quia nihil re-
 ferre videtur: quod ministerium per ipsum propriū
 parochum fiat, vel per alium delegatum ab ipso,
 cum vterque sit æque generatum interdictus. Et ex
 dictis etiam de poenitentia, & de aliis sacramentis
 hoc sequitur.

At vero clericus, qui personaliter interdictus est
 vel directe, vel indirecte, quia causam dedit inter-
 dicto, non potest, per se loquendo, hoc ministerium
 usurpare, nisi prius a tali censura absolviatur: quia
 per talem censuram maxime interdictum minime
 sacramentorum: & de hoc particulari neque infor-
 maliter, neque virtute fit exceptio, vt supra in b. **cam** **ad** **mihi**
 libibus declarau. Dixi autem per se loquendo, **parochi**
 quia, si sint alii Sacerdotes nō interdicti specialiter,
 qui viaticum deferre possint, tunc ille, qui interdi-
 ctus est, non potest illud ministerium usurpare. At
 vero, si deesset minister alius idoneus, tunc obne-
 cessitatem poterit. Sacerdos specialiter interdictus
 illi succurrere: possit excommunicatus, vt alius locis
 late diximus.

Sed quid si parochus sit specialiter interdictus, &
 solum sint alii Sacerdotes simplices, tenebitur ne il-
 lis committere vices suas, vel alij possint sua au-
 thoritate se intromittere: eo quod pastor censura
 ligatus non videatur posse, aut per se facere, aut au-
 thoritatem dare? Respondeo: primum non posse
 alium sibi hoc ius usurpare: quia in impedimentum
 terius non confert alius tale ius. Deinde in eo casu, **cam** **non**
 non debet parochus per se ministrare sacramentum,
 quia re vera non est necessitas, & alioqui haberet
 solutam

Sect. I. Quorum sacram. vſus per interdictum, &c. 537

folatam prohibitionem. Debet ergo per aliam idfaceret; potestque & licite, & valide talem facultatem alteri concedere: quia illa concessio non est actus ordinis, sed iurisdictionis: interdictum autem non impedit iurisdictionis actus, qui non in uoluuntim mediatum vſum ordinis. Propter quod etiam in sacramento penitentia potest parochus interdictus ministerium illud, & vices suas alteri committere, eque iurisdictionem in illo foro date. In quo est differentia notanda inter interdictum hoc speciale, & excommunicationem: quod parochus excommunicatus non potest alteri iurisdictione committere: quia hic est quidam vſu iurisdictionis: excommunicatione autem priuat omni vſu iurisdictionis: interdictum autem non ita. Sed quare tandem, si parochus interdictus non habeat alium Sacerdotem, sed diaconum tantum, cui hoc ministerium committat, tenebitur nihilominus non per se facere, sed per Diaconum?

Respondetur minime: cum quia iam fere non est in vſu Ecclesiæ, vt hoc ministerium committatur Diacono, nisi deficiente omnino Sacerdote: tum etiam, quia hoc spectat ad maiorem reuerentiam sacramenti, & ad quandam solennitatem illius ministerij, quæ seruanda est, vt iam dicam.

Ultimo dubitari potest, an tempore interdicti viaticum sit ad agrotos deferendum cum solennitate & pompa in Ecclesia visitata: an vero seruandæ finit circumstantia cap. Alma mater, pro exigentia seu proportione illius actionis. Respondeo ex communientia, deferendum esse cum omni comitatu, & honore consueto, & debito, iuxta cap. Sane de Celebratione Missarum ita Syluest. Angel. & alii summis, & Nauarr. num. 179. & Couarr. d. c. Alma, par. 2. §. 2. nū. 7. Et à fortiori patet ex dictis de Baptismo & Confirmatione, nam illa sacramenta solenniter ministri tunc possunt multo magis Eucharistia: nam illi longe maior reuerentia debetur: & ad hunc finit totus ille ordinatus ordinatur. Vnde rationes aliae de aliis sacramentis factæ à fortiori in hoc loco habent.

Solum dubitari potest de campanarum pulsationem hæc specialiter videtur prohibita in d. cap. Alma. Respondetur etiam esse licitam: nā, in d. cap. solum mandatur, vt Missa, & alia diuina officia dicantur campanis non pulsatis: deferre autem viaticum, non est Missam dicere, aut aliud diuinum officium, quod audire eo tempore prohibitum sit: & id eo illa prohibitor ad hanc actionem non extenditur. Quod etiam ex fine talis prohibitionis colligi potest, nam signum cimbalarum datur ad excitandam vel congregandam plebem: quia ergo ad Missas, & diuinæ officia audienda publice & indiscriminatim non est populus admittendus: ideo nec est illo signo publico conuocandus. At vero ad sanctissimum Sacramentum comitandum, & venerandum omnes concurrere possunt, & admittuntur: non est ergo prohibitum prædicto signo illos vocare, & ad reuerentiam excitandam. Quia vero in aliquibus locis consuetum est, vt in illa actione campane pulsentur cum quadam significacione alacritatis & gaudii cōsulendum videtur, vt tempore generalis interdicti illa peculiaris significatio omittatur.

Potest tandem hoc loco tractari quanta debet esse necessitas, & quale mortis periculum, vt suscipiat hoc ministerium tempore interdicti praestandum. Sed de hacre videnda sunt, quæ superiori tomo dixi de articulo & periculo mortis: & ad hunc locum sunt applicanda ex principio posito, quod quoties potest pœnitentia dati propter occasionem mortis, potest etiam Eucharistia. Addo vero notis esse necessarium expectare euidentis periculum mortis, aut quod infirmitas nimis agrauet, sed satis esse, quod ex suo genere grauis. Itaque quoties iudicio docti Medici infirmitas, vel occasio est ita gra-

A uis, vt prudenter quis faciat se ad mortem præparando, petendo viaticum, illi est dandum: quia ista nihil aliud petunt, nisi quod intercedat vera occasio suscipiendo viaticum: cumque hoc ad fauorem pertineat, est ampliudum quantum prudenter posfit. Vnde à fortiori constat idem dicendum esse de quacunque occasione probabili morris violentæ, & multo magis quando illa certo instat, vt in damnatis ad mortem: suppono enim illis iure non dene-
gari Eucharistiam, vt breuiter tetrigi in tertio tomo. 3. p. disp. 69.
disput. 69. section. 3. in fine, & videri possunt quæ ci-
tat Couarru. dict. capit. Alma. part. secund. §. 3. d. 3. Cor. 4.
& lib. 2. Variarum, cap. 1. num. 11.

B

De communi vſu Eucharistia.

SVpereft, vt dicamus de vſu huius sacramenti, quando non datur per modum viatici. In quo distingue possumus duplē vſum, scilicet in sacrificio, vele extra; & priore vocare possumus Sa-
cerdotalem, alium vero laicum. De priori nunc non agimus, quia est separabilis à Missa sacrificio: quia nec sacrificium sine tali communione, nec talis cōmu-
nionis extra sacrificium fit. Quapropter tunc licet illa communio, quando licet sacrificare; & è con-
uerso qui sacrificare non potest tempore interdicti, nec communicare illo modo potest. Quando au-
tem & quomodo sacrificium illud permisum sit tempore interdicti, dicimus dispensantibus.

De communi ergo, seu laico vſu Eucharistia regula generalis est, iure communi prohibitam esse o-
mnibus ex vi interdicti, iuxta modum eius. Ratio
Eucharistia est, quia omne interdictum prohibet sacramentum vſum in his que iure non excipiuntur, sed vſus Eucharistia non est exceptus extra sacrificium, nisi quando datur per modum viatici: ergo extra illum articulū manet sub generali iuriis prohibitione, vt recte concludit Pahor Miranus securus Calderinum
in capit. Quid in te. de Peñis, & remiss. num. secund. Calder.
Dices in capit. Alma. conceditur vt pœnitentia pos-
sit sanis administrari, non obstante interdicto: & in dict. cap. Quid in te. dicitur sub pœnitentia compre-
hendi Eucharistiam: ergo fauor ille, ca. Alma mater, oblationis.
extendens est ad Eucharistiam, quæ sanis datur.
Respondebitur negando minorē, verba enim cap.
Quod in te. hæc sunt, In illo verbo, per quod pœnitentiam morientibus non negamus viaticum etiam; quod vere pœnitentibus exhibetur, intelligi volumus. Non ergo sub pœnitentia absolute sumpta voluit Pontifex Eucha-
ristiam, seu vſum eius comprehendendi, & concedi:
quia hoc nec ex proprietate verborum, nec ex aliqua vniuersali ratione haberari poterat: sed specialiter sub pœnitentia morientium voluit comprehendendi viaticum: quia in illo articulo habent illa sacramenta necessaria quædam coniunctionem. Et ideo concessio illa, quæ de pœnitentia sit in d. capit. Alma pro omnib. etiam sanis extendi non potest ad communem Eucharistia vſum.

Ex his ergo fit, vt quando interdictum est gene-
rale loci, Eucharistia nec dati, nec recipi possit præ-
terdicto modo in toto illo loco interdicto à quibus-
cumque personis cuiuscumque loci, aut ordinis, se-
cufiatis priuilegiis, aut specialibus exceptionibus, de-
quibus statim. Et idem proportionaliter est de in-
terdicto particulari loci quo ad illum speciale locum.
At vero extra illa loca communicare poterunt omnes personæ, quæ directe, vel indirecte non
fuerint personaliter indirecta. Ratio est, quia hæc
est vis & institutio indirecta localis, vt constat ex d.
cap. Si ciuitas, & ex aliis iuribus supra citatis. Secun-
do sequitur, quando interdictum est generale per-
sonarum, omnes de populo, qui sub illo generati
comprehenduntur, prohiberi absolute Eucha-
ristiam.

Aiam sumere seu in quocumque loco: quia haec est iam est vis interdicti personalis generalis, ut ex eiusdem iuribus constat, & supra declaratum est. De interdicto autem personali particulari à fortiori hoc idem procedit, cum supra dictum sit etiam per modum viatici dari, aut recipi non posse, per se loquendo, nisi ablatio tali interdicto. Quod idem intelligimus de personis interdictis, ut causam dederint cui liber interdicto generali: quia tanquam specialiter interdicto reputantur.

³³
Exceptio regule generali.

An iure communione aliquae personae à diversa regula exceptantur.

I. Opinio.

Sylvest.

³⁴
Opposita sententia communione. Couarr. Nauarr. Panz.

³⁵
Quid in hac controversia sentendum. Calder. Palud.

Ab hac tamen generali regula excipiuntur illi, qui ad communicandum eo tempore, vel loco speciale priuilegium habent, ut sunt communiter religiosi, & moniales. Multi etiam viri nobiles habent hanc priuilegia, & per Bullam etiam Crucifixæ conceditur, & per alias, quarum tenor attendendus est, & seruandus. Dubitari autem potest, an iure communione excipiatur aliqua persona ecclesiastica à haec generali regula. Dicunt enim aliqui, quando loci, vel Ecclesia per generalem censuram interdicuntur, clericos ad talem Ecclesiam pertinentes, quique ibi possunt officii diuinis interfesse iuxta causa. Alma mater, posset etiam ibi Eucharistiam sumere. Ita Sylvestter verbi Interdictum, 5. nu. 9. citans Geminium in dict. ca. Alma, Alioqui (ait Sylvestter) stante eodem interdicto posset hodie alii licere communicare, cui heri non licebat, ut si heri erat Diaconus tantum, & iam ordinatus est. Sacerdos. Sed hoc nullum inconveniens est: tum quia est mutatus status personæ, tum etiam, quia non est sermo de eadē communione: illi enim sic denuo ordinatio Sacerdoti licita est, de novo communio Sacerdotalis, seu sacrificialis, ut sic dicam, quia nouam potestate sacramenti accepit: de alia vero communione eadem quæstio manet. Fundamentum ergo illius sententiae sumi debet ex ca. Alma. vbi conceditur clericis Missas & diuina officia celebrare cum circumstantiis, de quibus infra: ergo etiam eis conceditur, ut possint Eucharistiam accipere: nam haec est velut pars diuinorum officiorum.

Hæc vero sententia communiter non approbaratur, ut colligitur ex Couarruiua dict. cap. Alma. part. secund. §. 5. num. sexto. Nauarro cap. 27. num. 17. 8. & ex aliis, quos ipsi referunt, & ex Panormitanu supra. Et fundatè est, quia illa concessio capitul. Alma, ex vi & proprieate terminorum non extendet ad communionem laicam Eucharistia: quia illa nec est sacrificium, nec pars eius: nec etiam est diuinum officium, pro ut ibi accipitur, nec pars illius: sicut enim inter effectus interdicti distinctos est priuatum sacramentorum à priuatione diuinorum officiorum, ut ex discursu huius, & sequentis disputatio constabit: ita concessio, seu relaxatio virtutis effectus per se distincta est, & non comprehendit illum effectum. At vero communio hæc, licet clericis vel sacerdotibus detur, ex se laica est & ita in iure appellatur ut alibi tractauimus: ergo non comprehenditur in dicta concessione. Et confirmatur, quia ibi Pontifex solum concedit clericis tanquam ministris Ecclesiæ, quod possint facere diuinis, sicut prius, sed communicare non est officium ministriorum, neque prius id faciebat tanquam ministri. Et rationes, quibus ibi Pontifex motus esse dicitur ad concedendum illud ministerium, locum non habent in recipienda Eucharistia laicorum more: ergo non est illa concessio ad hunc casum extendenda.

Inter has sententias non est facile iudicium ferre, ut etiam sensit Calderinus in suo tractatu de Interdicto, & Paludanus in quarto, distinct. i. 8. questio. 8. numero 30. qui dicit Papam esse super hoc consilendum. Quādū tamen eius iudicium non habemus probabiliter potest defendi prima sententia ex alio fundamento, nimur quod cui conceditur facultas assistendi Missæ sacrificio, conceditur etiam

¹⁶ A vt de illo participare, seu communicare possit, nisi expresse excipiatur, seu denegetur. Quamvis enim ¹⁷ qui Missam audire non statim obligetur ad communicandum in illa, ut alibi laicus probanimus, quod verum est non solum de laicis, sed etiam de clericis. Nihilominus est valde consentaneum: huic sacrificio, & modo quo in Ecclesia offertur, ut qui absunt, de illo suo modo participant, sicut illud suo modo offerunt: & ideo vstatum olim in Ecclesia fuit, ut assistentes in Missa communicarent, quod maxime in clericis obseruat, & aliquando etiam preceptum fuit. Vnde de se ait Tridentina synodus fess. 22. cap. sexto. Optaret, ut in singulis Missis fidèles adstantes non solum spiruali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicarent: ergo verisimile est, ut quando Ecclesia alicui austert interdictum, quantum ad prohibitionem assistendi huic sacrificio, concedere etiam ut de illo participare possit, si alias specialiter non prohibetur: quia in illa absoluta concessione continetur, ut possit quārum volentes, & valuerit uberrimum fructum illius sacrificij participare: Certum est autem acceptum vberiorem in tali sacrificio communicet. Præterea expendo verba illa cap. Alma. Dicuntur diuina officia sicut prius nam prius ita dicebantur, ut ministri de sacrificio communicare possent, & vellent, & licet, ut dicebantur, erat antiqua consuetudo: & hanc nunc desiderat Ecclesia, quamvis non præcipiat: ergo ex vi illorum verborum conceditur ministris, ut diuina faciant modo consueto, vel de facto, vel saltē de licentia, vel ut ita dicam, de concilio Ecclesiæ, seu, quod idem est, conceditur illis, ut saltē possint participare sicut prius. Denique fauores ampliandi sunt, & hic sensus est, satis est, nam us verbis, ut expusum est, & ratione textus, ut patet ex illis verbis, ut distinctione huiusmodi statutorum crescit indeutio populi, & infinita pericula animarum surgunt. Haec namque duas rationes maxime locum habent in priuatione, seu dilatione communionis, & maiorem habent vim in clero, & personis ecclesiasticis: ergo non est cur hæc ampliatio huius gratia nimia esse videatur.

E Ex qua sententia sequitur optima ampliatio ad. Alma, dum concedit omnibus laicis, ut in quatuor festivitatibus, Natalis Domini, Pasche, Pentecostes, Assumptionis Virginis possint interesse diuinis, & consequenter concedere ut possint Eucharistiam sumere. Licer oppositum sentiat Antonin. tertia part. titul. 26. cap. 4. Sylvest. (plane non satis consequenter) Interdictum. 5. question. secund. Soto 4. distinc. 22. question. 3. articul. 1. post 4. conclus. Couarruias supra. Qui solum fundantur, quia in illo capit, hoc expresse non conceditur. Nobis autem ex ratione facta videtur concedi virtute, idque satis est. Et præterea expendo illa verba, Participationem permittimus diuinorum: nam haec verba in rigore non solum ad assistendum, sed etiam ad communicandum, id est, ad participandum quantum sunt capaces, faciunt facultatem. Accedit, quod quibus Pontifex voluit hoc negare, eos expresit subiungens in hunc modum, Sic tamen, quod illi propter quorum ex eorum interdictum huiusmodi est prolatum, altari nullatenus appropinquen. Que verba intelligi possunt de oblationibus fidelium: ad quas facientes solent ad altare accedere, ut refert Paludanus supra non tamnam video cur non potius sint de communicatione intelligenda: nam illa est propter quā maxime solet ad altare accedi. Et sumi potest argumentum ex capit. Quia in omnibus de vñris, vbi de publicis vñfurariis dicitur, Nec ad communionem admittantur altari nec oblationes eorum quisquam accipiant. Expendo enim quod nomen altaris cum communione potius, quam cum oblatione coniunctum est. Quāuis ergo non negem per verba illa capit. Alma, prohiberi huiusmodi interdictis, & peccatoribus omne ministris.

ministerium altaris, & omnem actionem, vel receptionem sacram, quæ circa altare sit: dico tamen, i-
bieriam Eucharistiz communione comprehen-
di, ac proinde aliis vel non interdictis, vel qui inter-
dicto per suum excessum causam non dederunt,
non prohiberi, sicut neque aliud altaris ministerium,
cum alias & capaces & digni sint. Atque haec
probabiliter fuit dicta pro hac parte, quæ pia & fa-
vorabilis videtur: nihilominus communis senten-
tia non difficile defendi potest, & in praxi seruanda
est Ecclesiæ consuetudo.

37 An ad im-
plendum
præceptum
annua com-
munionis
posse quis
tempore in-
terdicti con-
municare.

Tandem hinc obiter expeditur alia quæstio, an scilicet propter implendum præceptum de annua communione, possit quis, aut debeat tempore interdicti communicare, positaque illi Eucharistia dari. Aliqui enim simpliciter affirmant: quia tunc iam illud est sacramentum necessitatis, Antonin, vero, & alij simpliciter negant. Dicendum est, iure antiquo id licuisse: quia solum concedebatur propter viatici necessitatem; ut supra ostensum est: necessitas autem præcepti Ecclesiastici neque est similis, neque æqualis: imo iam tunc non esset necessitas, quia per vnam prohibitionem cessat obligatio alter: ius præcepti eiusdem Ecclesie: sicut in die festo cessat obligatio audiendi Missam posito interdicto, & prohibitione eius. Idemque dicendum erit nunc iuxta communem priorem sententiam. Defendo autem posteriorem, consequenter dicendum est, posito iure no-
vio dicto capitul. Alia, alud verum esse: quia vna ex illis quatuor festiuitibus est Pascha, pro qua specialiter obligat præceptum annua communionis: sed dictum est ex vi illius iuris ablatam esse prohibitionem interdicti, quod communio-
nem: ergo obligabit tunc præceptum, cum iam o-
mne impedimentum ablatum sit. Neque est in-
conveniens, ut ex uno favore pulluler aliunde alia obligatio, quando illud est per accidentem; & solum quasi remouendo prohibens: præsternit, quia illa obligatio communicandi neque onerosa censi debet, sed potius favorabilis. Ne-
que ab hac sententia est alienus Nauart. supra, quamvis dicat consulendum esse Summum Pon-
tificem.

De Extrema unctione.

38 Ca. Quid in
te de penit.
& remiss.

De hoc sacramento est expressa & absolute prohibito in capitul. *Quod in te de Poenitentia & remission. cuius verba sunt: Lices per generale interdictum omnibus denegetur tam vñctio, quam ecclesiastica sepultura, &c.* Vbi significatur non fieri de novo illam probationem, sed iam factam supponi: Et licet in particulari non inueniatur in antiquioribus iuribus, satis est, quod à prohibitio-
ne generali diuinorum non inueniatur excepta: Additurque in eò capite, quia per declarationem speciale non esse exciendam. Quod ius per nullum posteriorum retocatum, aut limitatum inueni-
tur. Est autem notanda triple distributio ibi formaliter, vel virtute contenta. Prima est tem-
poris, seu occasionis, aut necessitatis ministrandi hoc sacramentum: nam absolute prohibetur, ita ut propter extremitum mortis periculum ærotan-
tibus dandum sit: & ita intelligent Dolores omnes. Et ratio est clara, quia proprium, & quasi intrinsecum tempus, in quo dandum est sacra-
mentum, est quando mors instat ex gravi morbo, ergo si prohibetur, pro illo articulo maxime prohibetur. Et in hoc est facta differentia inter hoc sacramentum & Eucharistiam: quia non est ita necessarium, sicut illa;

19 Secunda distributio est modi, ut sic dicam, conferendi hoc sacramentum: quia in hoc non est distinguere sicut in Baptismo, quod detur cum solennitate, vel sine illa: quia neutro modo dari potest: simpliciter enim prohibetur quoad substantiam solennitatem, ut sic dicam, siue habeat accidentia adiunctam, siue non: multum ei-
Idque intel-
ligendum
non solum
de acciden-
tali solenni-
tate, sed de
substantiali
sacramentis.

B illa sacramenta, quæ tempore interdicti specialiter permittuntur, etiam cum accidentali solennitate dari possunt: ergo è conuerso cum hoc sacramentum prohibetur, simpliciter, & quoad substantiam prohibetur. Denique nomen Vñctio-
nis, ipsam substantiam sacramenti significat. Di-
ces, cur potius prohibetur Vñctio, quam Confir-
matio: nam si necessitatem simpliciter spectemus, non est magis necessaria Confirmatio, quam Vñctio: si vero utilitatem, non est minus necessaria Vñctio moriturus, quam Confirmatio vñcturis. Respondetur, non esse facile rationem reddere, Respondetur quia Innocentius Tertium mouerit, qui fuit au-
cuidam ob-
etor vtriusque decreti, forte tamen non tanti sectioni.

C æstimasse necessitatem Vñctionis, sicut confirmationis: quia sine Confirmatione non censetur aliquis perfecte Christianus: & sepe accidere potest, ut multi verbi gratia, pueri ante usum rationis absque aliis sacramentis preter Baptismum, & Confirmationem moriantur: alij vero qui sunt capaces Vñctionis, & supponunt iam perfecti quod statum Christianorum per Baptismum & Confirmationem, & quoad propriam & perso-
nalem necessitatem eis subuenitur per poenitentiam & Eucharistiam: & ideo non tanta videtur eorum necessitas. Accedit, quod sacramentum Confirmationis omnino ordinatur ad internum anima bonum: Vñctio vero erit ad salutem corporis: & ideo ex hac parte minoris quodammodo necessitas visa est, & eius interdictio magis necessaria ad vigorem, & terrorem huius cen-
trum: tum quia homines magis timere solent (de vulgo, & multitudine hominum loquimur) de-
trimenta corporis: quam spiritus; tum etiam quia si haec omnia sacramenta concederentur tem-
pore interdicti, quoad hanc partem contemne-
retur.

E Tertia distributio est personarum, quæ ibi for-
maliter continetur in illa particula, omnibus, que ex se tam clericos, quod laicos comprehendit, per nos. Omnia
inclusumque
personis. Accedit præterea, quod cum in citatis verbis duo coniungantur, scilicet Vñctio, & sepultura sa-
cra: quoad sepulturam statim excipiuntur cle-
rica, ut infra videbimus: ergo quoad Vñctionem comprehensi relinquuntur, ut recte ibi nota Ab-
Exrema
vñctio tem-
pore inter-
dicti.

F Clement.
Exaudienda
Verbi sig.

Quapropter immerito Paludanus distinctio-
ne decima octava, quæstione octava, numero vi-
gesimo octavo, ab hac sententia communi re-
futatur, dicens clericis & religiosis dari posse vñ-
ctionem, sumens argumentum ex eodem capite,
Quod in te, quia ibi (inquit) conceditur his Ec-
clesiasticis personis Ecclesiastica sepultura: ergo
sub illa comprehenditur Vñctio, quæ est velut
præparatio ad illam: credendum est enim, eum,
qui

qui concedit sepulturam foli corpori proficiam, A
Vnctionem animæ necessariam non negare. Sed potius inde oportunitum colligitur: nam cum ex duobus propofitis, & generaliter vetitis, vnum tantum Pontifex concedat, & de altero taceat, illud tacendo negauit, vt in simili argumentatur Gregorius homilia 18. in Euangelia, & refertur in ea, Non ne, de presumptionibus. Non ergo vnum sub alio comprehenditur, alias nec in principio oportuerat. Vnctionem distinctoriter exprimere: cumque minus sit sepulta, quam Vnctio, non recte ex concessione minoris inferunt, etiam id, quod maius est, esse concessum. Cur autem Pontifex (hoc enim argumentum Paludani postulare videtur) concederit Ecclesiasticis personis sepulturam Ecclesiasticanam, & non sacram Vnctionem, dicendum est negari Vnctionem propter rationes superius factas: sepulturam vero concedi propter status decentiam, vi: inferius latius dicemus. Addendum vero est, per hæc non excludi specialia priuilegia, qua aliquæ religiones pro suis religiosis, vel familiaribus à Sede Apostolica habere possunt.

ista exceptio nullo iure fundatur. Neque illa ratio
Innocentij satis intelligitur: aut enim agimus de in-
terdicto locali, aut de personali: si de locali, sic per
illud non sunt absolute interdicti clericorum, ita neclai-
ci: & sicut locus est interdictus in ordine ad laicos,
ita & in ordine ad clericos in his, que illis non sunt
iure concessa: nullo autem iure est illis concessionis,
vt possint ad superiores ordinis promoueri in tali
loco, vel quod quispiam posset in eodem loco ordi-
nes conferre, nisi prius ab eodem loco interdictum
auferat; vel suspendat, si ad hoc potestatem haberet.
Quod patet ex dict. capit. Alma, in quo postrema &
maior extensio huius concessionis facta est, &
ramen ibi hoc non conceditur, vt ex textu conicitur.
Hac autem intelligenda sunt de omnibus ordinibus,
que sunt sacramentum, & consequenter etiam
de consecratione Episcopali. De prima vero tomis-
ura, & de benedictione Abbatis, vel virginis, que non
sunt sacramenta sed sacramentalia, non est eadem
ratio. Sed ita de illis iudicandum est, sicut de diuini
officiis, de quibus infra. Si vero loquimur de inter-
dicto personali, aut illud esset solius populi laici, vel
soli clerici, vel viri usque: de primo verum est per
illud non prohiberi clericos, quin vterius ordinari
possint, quia non sunt interdicti: tamen eadem pro-
portione, de secundo interdicto verum est, per illud
prohiberi clericos ne vterius ordinari possint: non
vero prohiberi laicos, qui denuo possint ordinibus
initiari, quia non sunt interdicti. Si vero loqua-
mur de tertio interdicto, ex vi illius nec laici, nec
clericorum possunt: quia omnes sunt interdicti:
nullus est ergo exceptio, nec differentia quoad hoc
inter Ecclesiasticos, & laicos, si proportioniter serueretur.
Vnde nihil etiam oportet hic distinguere inter per-
sonale interdictum generale, & particolare: neque
inter eos, qui dederunt, vel non dederunt causam
interdicto: omnes enim simpliciter prohibiti sunt,
quarundam interdicto ligantur. Solum oportet ad
tertium in interdicto locali eos qui sua culpa causam
dederunt, simpliciter prohiberi ordinari vel ordo-
nare, non tantum in loco interdicto, sed ubique:
quia illi consequenter sunt personaliter interdicti,
ut superioris declaratum est.

De Matrimonio.

In Matrimonio tria distingue possumus, scilicet sponsalia de futuro, substantiam matrimonii, & Ecclesiasticae solemnitatem cum sacerdotali benedictione, quae subsequi soleretur & debet. De sponsalibus certum est licite & valide fieri posse tempore interdicti, siue in loco interdicto, siue inter personas interdictas: quia illud neque est sacramentum, neque aliquid sacram, aut diuinum officium, sed est tantum quidam humanus contractus: ideo non continentur in his, que per interdictum prohibentur.

Secundum est certum benedictiones nuptiales esse
prohibitas tempore interdicti: quia inter diuinam offi-
ciam computantur: immo habent adiunctum Missa fa-
crificium, & solennites preces a sacerdotio in Ecclesi-
astas: hac vero diuinam officia prohibita sunt tem-
pore interdicti, ut postea videbimus. Et in hoc con-
ueniunt omnes Doctores statim citandi. Quamquā
Couarruias in dict. cap. Alma; p. 2. §. 2. nu. 7. cente.
folennitas matrimonii fiat cum his circumstantiis,
cum quib. Missa dici potest in loco interdicto, iuxta
cap. Alma, non esse malum; nec prohibiti unita fieri.
Quia ibi conceditur, ut Missa diciturque officia dicti
possint sicut prius, campanis non pullatis, & ianuis
claulis, & interdictis ac excommunicatis exclusi;
sed hæc benedictione & solennitas, est quoddam sa-
cra-
rum officium cuiusdam Missæ annexum, seu conian-
sum: et eo cum eisdem circumstantiis licet.

Obstat vero huic sententiaz, quia illa officia solum conceduntur clericis: nam, per se loquendo, de-

Gregor.

42

43

per longum intercedere, etiam in eundem locis deponit
interdicto , hoc sacramentum accipere non pos-
sunt, neque in eo loco, neque in alio, nisi prius a tali
interdicto aliquo modo liberentur: quia tale inter-
dictum, ut supra vidimus, omnes & singulares per-
sonas afficit, & in eis habet suum effectum: hic au-
tem est generalis sacramentorum prohibitus iuxta I
iura supra citata. Arque hęc omnia procedunt iux-
ta antiquum ius. Dubitat vero potest ari iuxta
nouum ius in cap. *Alma mater*, liceat hęc sacramen-
tum ministrare in quatuor festiuitatibus ibi exce-
ptis. Sed dico breuiter quoad hanc partem nihil esse
innovatum illo iure: quia de hac rē nulla ibi mentio
fit, neque in specie, neque in genere.

De ordine.

44 **D** E hoc sacramento non intenio aliquid in propria specie in iure declaratum, & ideo nonnulla est diversitas inter auctores. Et in primis quod per personas laicas, omnes conuenientur non posse tempore interdicti sacramentum hoc eis confetri. Ratio est, quia prohibitum est generalis, iuxta dictum capitulare Repponis, & de sacramento Ordinis nulla facta est exceptio: ergo. Nihilominus tamen circa personas Ecclesiasticas aliqui dicunt, eos, qui iam habent aliquem ordinem inferiorem, posse non obstante interdictio ad superioriem promoueri. Ita Innocentius in cap. Non est vobis, de Sponfaliibus, qui de omnibus clericis loquitur: & ideo ex illis sententia etiam hi, qui solum primam consursum habent poterunt ordinibus iniciari. Ratio eius est, quia clerici sunt.

45 Nihilominus contraria sententia vera est, quam
2. & 25. 4. teneat Panormitanus in dict. ca. Non est vobis, Palu-
sententia. danus dist. 18. q. 8. nu. 2. 9. Couarrutias dict. ca. Almaz-
Panorm. par. 2. S. 3. nu. 4. & omnes Summisq. Et ratio est, quia
Palud.

ben exclusi laici, ut infra videbimus: sed hoc officium per se, & intrinsece requirit presentiam laicorum, scilicet sponsi, & sponsa. Responderi potest, hoc esse accidentarium, & saltem id licere quando sponsus, & sponsa aliunde habent privilegium audiendi diuina officia tempore interdicti. Sed contra, nam potius hoc est per accidens, scilicet habere tale privilegium: per le autem est quod talis actus in intrinsece requirat personas laicas: & ideo non videtur comprehensus sub illis officiis, que in dicto capite *Alm.*, permittuntur: nam illa supponuntur esse talia, ut inter solos clericos dici possint. Quae ratio videtur efficax, supponendum laicos esse excludendos a diuinis officiis: nihilominus tamen probabilem censeo opinionem *Couarruiz* cum ea moderatione, quod sponsus & sponsa alioqui posint interesse diuinis, ut ex dictis sequenti disputatione clarius constabit.

pore interdicti in cap. *Reffonsio*, de *Sent. excom.* & in
cap. *Ama generaliter* dicitur, nulla esse ministranda
sacramenta certis casibus & sacramentis exceptis,
Sed. matrimonium nullo iure exceptum est: ergo
est simpliciter prohibitum. Nec videtur quicquam
referre quod sit contractus: nam hoc non collit quin
sit etiam sacramentum. Quæ ratio sacramenti
principaliter est, & alia ratio contractus per illam eleu-
atur, & ideo sequitur, ut ita dicam, forum, vel prohi-
bitionem, aut cœssione meus. Vnde quod in aliò
c. *Apell. ell. eius*, dicitur, satis iuridice expônetur, quod
omni tempore non prohibito, potest Matrimonium
contrahi, vel certe, quod licet possit omni tempore,
non tamen omni loco, neque inter quiscumq[ue] per-
sonas, sed circūstantiis seruat, quas iura disponunt.
Eo vel maxime, quod in illo texu non dicitur Ma-
trimonium omni tempore contrahi posse, sed ~~quo-~~
~~cunq[ue]~~ tempore contrahi, (id est, validum esse) consensu
interueniente legitimo de presenti. Quapropter in rigo-
re iuris videtur verior contraria sententia.

Et in primis de interdictis personaliter; & spé-
cialiter (sub quibus comprehendō omnes qui in
interdicto causam dederunt) videtur sane probabilius
non posse licite Matrimonium contrahere; nam il-
los omnino separat Ecclesia à participatione sacra-
mētorum. Et confirmari potest, nam excommuni-
catus non potest licite matrimonium contrahere,
ergo nec interdictus specialiter: nam excommunicatus
quoad separationem à sacramentis. Dices, excom-
municationem prohibere etiam contractus; & in pa-
C hoc differre ab interdicto. Sed contra primo: quia
excommunicatus contrahens matrimonium non so-
lum peccat ut communicans in humanis, sed etiam
ut participans in diuinis; alias solum venialiter pec-
caret: cum tamē constet peccare mortaliiter, sed in
interdictus specialiter: aequo est exclusus à participa-
tione diuinorum: ergo. Deinde sumi videetur efficacius
argumētum ab excommunicatione minori: nā illa
non priuatis communicatione humana, nec contra-
ctibus, & nihilominus quis sola illa ligatus est, non
potest fine graui crimine matrimonium contrahere:
quia est separatus à participatione sacramen-
torum, iuxta cap. vlt. de clero excommunicato mi-
nistrante: ergo a fortiori id dicendum est de spe-
cialiter interdicto: nam est grauius censura, & quo-
ad hoc eundem effectum habet secundum iura.

Deinde videtur idem dicendum de interdicto generali personali: nam etiam qui illo tantum fine culpa propria ligati sunt, non videntur possesse matrimonium contrahere; quia nulla iure excipiuntur: & alioquin est generalis prohibitio praeterquam in foliis casibus iure expressis, iuxta capit. Si sententia de Sentent. excommunicatis in. vbi de interdictis per generale ac personale interdictum dicitur, Non debent alii cum casibus expressis a iure dant axat exceptis, audire diuinam, vel Ecclesiastica recipere sacramenta. Vbi Gloss. verb. Expressis, foliū allegari iure de Baptismo, & Confirmatione, & Viatico loquentia. Et in dicto ca. Alma, etiam dicitur, *cerris casibus & sacramentis exceptis* vbi Glossa de Matrimonio solum dicit, *Tenet etiam matrimonium, non vero ait, licet.*

Denique idem consequenter, & cum proportio-
ne videtur dicendum de interdicto locali: nimisrum
ex vi illius non licere in loco interdicto mar-
tium contrahere, propter similem rationem. Nec
video probabilem causam hoc permitteudi, cum
nequit tanta necessitas statim matrimonium con-
trahendi, nec sit difficile extra locum interdictum
illud contrahere. Erquidem cum praesentia Paro-
chi, vel sacerdotis habentis eius licentiam hodie ne-
cessaria fit, male illa faciet, si in loco interdicto illi
assit, & suum qualcumque ministerium exhibe-
at. Atque haec quidem videntur vera in rigore iu-
ris. Si tamen opinio contraria ita prualuit, vsque
recepta est, vt cōtrariam consuetudinem induxisse

censetur, ratione consuetudinis dici poterit exceptio introducta: ideoque iam ita valere, ac si iure est facta. De hac vero consuetudine, quia ad factum spectat, mihi satis non constat, & in personalibus interdictis non credo illam esse, & maxime in specialibus, in localibus autem generalibus facilius posset tolerari.

SECTIO II.

Quale peccatum sit violare interdictum in materia sacramentorum.

Violatio interdicti in materia sacramentorum sum peccatum ex suo genere.

Violatio interdicti in materia sacramentorum ex suo genere moraliter. Excluditur distinctio ab aliquibus data.

Violatio interdicti in materia sacramentorum ex suo genere mortale.

Omne interdictum

Hanc violationem ex se peccaminosam esse, a parte sequitur ex dictis sectione praecedenti, quia est contra Ecclesiae prohibitionem, & censuram. Dico autem, ex se, quia ex accidenti excusari potest, vel per ignorantiam, vel per iustam necessitatem. In quo seruanda sunt regulae traditae de censuris in communis, & ad presentes applicandas nihil enim amplius circa hoc addendum occurrit.

Dificultas vero est de gravitate culpi. In qua cetero, ex genere suo esse mortalem, quia materia sacramentorum grauiissima est, & prohibitio Ecclesiae est absoluta, habens vim proprii praecipi pertinientis ad virtutem religionis; vnde contrarium peccatum est sacrilegium: quod constat ex genere suo, & in materia graui mortale esse. Nec distinzione, quae in hac materia interdicti dari solet ab aliquibus inter personas laicas, & Ecclesiasticas (de qua videbimus disputatione sequenti) ad presentem materiam recte accommodatur: quia materia sacramentorum, tam respectu clericorum, quam respectu laicorum grauiseat, si ad utrosque cum debita proportione accommodetur, id est, administratio sacramentorum ad clericos: receptio vero etiam ad laicos. Neque etiam cetero ad presentem causam referre, quod clericis sit imposita aliqua poena propter hoc peccatum: non vero laicos: nam, esto hoc ita sit, quod infra videbimus; nihilominus grauitas culpæ non pender ex Ecclesiastica poena. Prohibitio enim comedendi, verbi gratia, carnes, aut bis in die ieiunij, nullam habet penam Ecclesiastica ipso iure adiunctam, & nihilominus transgressio illius ex suo genere peccatum mortale est: ergo similiter prohibitio recipiendi aliquod sacramentum in tali statu, erit peccatum mortale ex genere suo, etiam si non habeat penam Ecclesiastica adiunctam, quia culpa est prior, & per se non pender ex poena, sed ex materia, & praecipto. Solet autem poena interdum esse iudicium à posteriori grauitatis praecipti, & actionis: quando vero alias de hac satis constat, impositio poenæ necessaria non est. Tandem confirmatur, nam excommunicatio minor, quia separata à perceptione sacramentorum, obligat sub mortali omnes tam clericos, quam laicos, ne ligati ea censura, sacramentum aliquod recipiant, & transgressio illius ex suo genere est peccatum mortale, quamvis non habeat aliama penam ipso iure impositam, vt supra declaratum est: ergo maiore ratione idem dicendum est de interdicto, quod ex se grauior censura est.

Quia vero peccatum mortale ex genere, in individuo potest esse veniale, & quia, cum interdicta sint varia, in eis potest esse inæqualitas etiam in gravitate huius obligationis, vel transgressionis, ideo necesse est positam generali regulam ad singula interdicta applicare: omitendo in omnibus excusationes, vel diminutiones culpæ, quæ oriri possunt ex parte operantis, vt sunt indeliberatio, inaduentitia, & similes, quia nihil habent speciale in hac materia, sed applicandas sunt generales regulæ de arbitris humanis. Primo igitur, maxime est indubitate regula proposita in interdicto personali specia-

Ali formaliter, vel æquivalenter, id est, in omni illo *infamia*, quo persona interdictur propter propriam culpam, quia illud est, quod cum maior rigore obligat. Et ideo in iure nulla fere sit exceptio de hoc interdicto, vt vidimus. Item illa est iusta pena talis personæ interdictæ propter propriam culpam, etsi ipso iure illata, vel ex iusto pracepto iudicis, si ab homine sit, & non requirit speciale actionem ipsius rei, quia sibi ipsi malum aliquod inferat, sed solum quod abstineat à tali actione, vel receptione: ergo obligat in conscientia iuxta materię exigentiam: ergo obligat sub mortali, cum materia fit grauus. Quapropter in huiusmodi persona, receptione sacramentorum cuiuslibet, & in individuo semper est peccatum mortale absque illa exceptione. Nisi velit quis excipere sacramentum matrimonij: quod non censeo necessarium: quia aut est vera opinio dicens hoc sacramentum esse prohibit personæ sic interdictæ, & iuxta illam etiam est peccatum mortale illud contrahere, quia materia est valde grauus. Vel supponit contraria sententia, saltem vt probabili practice, & tunc non est exceptio à regula posita, sed ab ipsa prohibitione, ideoque non tantum non erit peccatum mortale, verum etiam nec veniale, quia nulla transgresio censura est.

De solenni autem benedictione matrimonij dubitari potest, an sit sufficiens materia peccati mortalis in huiusmodi personis sic interdictis: nam, cum non sit sacramentum, sed solum ceremonia quædam, videtur res leuior, quamvis ad peccatum mortale sufficiat. Respondeatur, primum de sacerdote seu ministro Ecclesiastico, non est dubium, quia mortaliter peccet admittendo personas sic interdictas ad talen benedictionem, vel dando illam, si ipse interdictus sit. Ratio est, quia ex officio tenetur vtrumque cauere, & actio ipsa est fas grauus, cum sit quoddam officium, & ministerium publicum, quod Ecclesia obseruat tanquam ceremoniam grauem. De ipsis vero contra tribus iudicandum videatur, sicut de aliis officiis Ecclesiasticis quatenus prohibentur laicos sic interdictis: de quibus dicimus disput. Lequenti: nunc autem videtur in hac speciali materia hoc esse peccatum mortale, quia est actio fas grauus, vt dixi, & directe prohibitis personis: ipse vero ad eam concurrunt, non solum assistendo, sed etiam cooperando specialiter, securi- cipiendo.

In secundo ordine huius obligationis sunt personæ generaliter interdictæ: & videatur eiusdem gravitas esse, siue interdictum si personale, siue locale, siue quatenus vtrumq; interdict, aut separatis personis, siue propria culpa eius. Nihilominus tamquam est aliqualis differentia in eo, quod personale interdictæ siue sacramentorum secundum se, seu per se, siue personam simpliciter, & vbiique, locale vero tantum prohibet in tali loco interdicto, siue generaliter, siue specialiter. Ex hac vero differentiatione scilicet alia notanda, scilicet quod per interdictum generale personale prohibetur cuiuslibet persona interdictæ siue sacramentorum secundum se, seu quod substantiam: per interdictum autem locale solum interdictitur hic siue quoad circumstantiam quandam, scilicet ne in tali loco fiant. Vnde videatur prior prohibitio esse grauior, arque etiam major respectu personarum. De interdicto ergo personali, etiam generali, existimo obligare sub mortali, & ministrium sacramentorum, ne det sacramenta personis sic interdictis, nec ipse ea ministret, si interdictus sit: & omnes alios ne sic interdicti ea recipiant, nisi in casibus permisisis. Ratio est supra tacita, quæ hic cum proportione applicari potest, quia hos interdictum est quasi quoddam praecipuum generale cadens super omnes has personas, & directe ac per se separans omnes, & singulas ab siue sacramentorum: idque à fortiori pacchet ex dicendis.

Deinde non dubito, quin ministri Ecclesiastici pec-

cent